

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Beneficiorum Ecclesiasticorum Natvra, Ereptione, Qvalitatibvs Ad Ea Obtinenda Requisitis ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs III. De bigamia, & servitute impredientibus promotionem ad beneficia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74477)

pœna inflicta est notoria in jure. Pass. num. 581.) et si contra aliquem prætendatur hæc infamia, debet de justa sententia constare, & non sufficit probari per testes eam latam esse, nec sufficit probari ductum aliquem ad furcas, si sententia non producat. Barb. cit. alleg. 43. num. 16. ex Lanfranco supra. Tertio, ut sit notorium, pœnam esse latam ex famoso delicto notorio, non verò ex suspitione & præsumptione tantum, sive ut quis damnatus sit de crimine, & non ut suspectus tantum de crimine, licet per hoc, quòd quis publicè sit pœnitentia-tus ob suspitionem criminis famosi, v. g. hæresis, dum causa hujus suspitionis fuit publica, incurra-tur infamia facti.

Questio 348. An igitur damnatus ad pœnitentias solennes ex crimine famoso sit infamis, & irregularis, ita ut peracta pœnitentia maneat irregularis?

Respondeo affirmativè. Barb. loc. cit. n. 6. Lavor. de elect. c. 16. n. 114. Alterius de cens. to. 2. d. 16. de suspens. c. 1. Majol. de irreg. l. 3. c. 2. num. 4. Pass. n. 583. quamvis hic dicat pœnitentiam publicam non semper infamare.

Questio 349. Num ex delictis, pro quibus in specie lata est infamia juris ipso jure incurrenda notorius per evidentiam facti incurratur irregularitas, teneaturque talis in conscientia se habere ut irregularem, & abstinere ab actibus legitimis ante sententiam declaratoriam judicis?

Respondeo negativè. Pass. n. 586. si enim confiscatio bonorum temporalium, etiam ipso jure lata, licet delinquentem priver bonorum dominio, non tamen in effectu eum spoliat, nisi præcedat sententia, multò minus infamia ipso jure lata publicè, civiliter & legaliter spoliabit eum fama ante sententiam, etiam declaratoriam criminis. Nec obstat, quòd ubi delictum ita notorium est, ut nulla tergiversatione celari possit, delinquens jam amisit famam suam, seque ea spoliavit. Nam ut bene Pass. loc. cit. vel sic amisit eam quasi naturaliter, ad libitum tamen per pœnitentiam recuperabiliter; unde nec in perpetuum est exclusus ab Ordinibus & dignitatibus: cum interim infamia legalis priver fama irrecuperabiliter, dejiciendo à statu reputationis, & honoris in perpetuum. Neque obstat c. *quisitum, de temp. ordin.* dum enim dicitur sacerdotes peccantes non debere impediri ab exercitio Ordinis, nisi vel ob homicidium, vel ob crimina ordine judiciario comprobata, aut aliàs notoria: tò *alias notoria* non importat notorium facti, sed juris; innuitur enim omnis modus seu species notorii juris, consurgens vel ex testium depositione, vel ex indiciis indubitatis, vel ex confessione rei, ita tamen, ut licet ex his ipsis jam crimen habeatur notorium, respectu judicis, ut is sententiet, respectu tamen populi, & ad effectum incurrendi infamiam apud populum spoliandique aliquem in effectu perpetuò fama sua, semper complementum notorii habeatur ex sententia transiente in judicatum. de quo vide Pass. n. 587. & 588. Sed & dato dictas particulas extendi ad notorium facti, adhuc nihil contra responsionem, quia cit. c. non habetur pœna ipso jure lata, sed solum ferenda, dum dicitur, quòd sint impediend.

Questio 350. Num accusatus in judicio, non sententiatus, sit per hoc infamis, & ideo ineligibilis?

Respondeo primò talem nequidem per hoc infamatum infamia facti, nisi talis defamatus jam esset ex probabilibus motivis apud viros graves & bonos. Host. & Jo. And. in c. *meminimus, de accusat.* Felin. in c. *omnipotens, t. eod.* Barb. cit. alleg. 43. n. 14. Garc. p. 7. n. 6. Azor. p. 2. l. 6. c. 7. q. 4. Pass. num. 591.

2. Respondeo secundò: Licet talis accusatus esset infamis infamia facti, adhuc promotio talis non esset ipso jure nulla; nam c. *laici d. 33, c. ult. de rest. c. omnipotens, de accusat.* aliisque similibus juribus dicitur solum, quòd accusati promoveri non debeant; non autem quòd promotio talis sit ipso jure irrita. Quin & ubi electus acquisivit jus ex electione, non potest ex infamia ista facti cassari electio, nisi post factam inquisitionem de qualitate infamia, & veritate delicti, an fuerit confessus, vel convictus notoritate facti, aliisque probationibus sufficientibus ad condemnandum, vel saltem cassandam electionem. Pass. num. 395. in c. *tantis, dist. 81.* vide Eundem, c. 33. de elect.

3. Respondeo tertio: quasi per compendium jam dictorum de infamia: infames itaque infamia facti ex delicto etiam notorio non debent eligi, electio tamen eorum non est ipso jure irrita, licet sit cassanda, dum sufficienter constat de delicto. Infames infamia juris, si non sunt declarati per sententiam, licet non debeant eligi, electio tamen eorum non est irrita ipso jure, & si confirmetur, antequam electus decernatur infamis, electio rectè est confirmata, licet delinquens juxta conditionem delicti postea puniri possit, etiam privatione dignitatis. Sed si infamia est lata sententiæ, electio infamis est ipso jure nulla, quamvis ante declarationem sit tolerata ab Ecclesia, & ideo acta per talem electum, & confirmatum valent ex titulo publici officii; sed per subsequenter declarationem criminis, infamantis ipso jure ruit electio & confirmatio, irritaque erunt omnia electi acta privata, & non proveniente ex officio. Sed si quis infamis eligatur post sententiam declaratoriam criminis, cui annexa est infamia ipso jure, electio prorsus nulla est, & non tolerata, & omni effectu carens, ita ferè verbotenus Pass. n. 595.

PARAGRAPHVS III.

De Bigamia & servitute impedi-entibus promotionem ad beneficia.

Questio 351. In ordine ad sequentem conditionem, que est non esse bigamum, quid sit, & quotuplex bigamia?

Respondeo ad primum: est reiteratio nuptiarum consummatarum, seu divisio carnis in plures successivè uxores, inducens irregularitatem non ob culpam (licita enim est trigamia. c. *aperiatur* s. 1. q. 1. & nec Christus septemviram damnavit, ut inquit Zoëf. ad tit. de bigamis non ordin. n. 1.) Sed quia tale secundum matrimonium con-

con-

consummatum patitur defectum in significatione sacramentali, matrimonio aliàs propria, quã nimirum juxta Apostolum ad *Ephes. 3.* significat arctissimam Christi per incarnationem conjunctionem cum Ecclesia tanquam unica sponsa, eaque virgine ab alio non assumpta; hanc enim, cum per illud dividatur caro in plures, repræsentare aptum non est.

2. Respondeo ad secundum: esse triplicem, veram, interpretativam, similitudinariam.

Questio 352. Quid sit bigamia vera?

1. Respondeo: vera est, dum quis successivè cum duabus validè contraxit, & cum utraque consummavit matrimonium. *c. fin. d. 26. c. de bitum. de bigamis non ord. sive utramque ante, sive unam ante, & alteram post, sive etiam utramque post baptismum duxerit. Sanch. de matr. l. 7. d. 83. n. 9. Suar. de cens. d. 49. f. 6. nu. 10. cum ex una parte hæc irregularitas non sit inducta in poenam alicujus delicti, adeoque non remittatur per baptismum: ex altera verò parte etiam matrimonium contractum ante baptismum, licet non sit sacramentum, aptum tamen sit ex institutione sua significare (etsi minus perfectè, ac dum est sacramentum) conjunctionem illam Christi, adeoque iteratum patitur illum defectum hujus significationis. Sanch. loc. cit. num. 14. Pirh. ad tit. de Bigam. non ordinand. n. 6. & 7.*

2. Unde jam ad hanc, uti & ad omnes alias bigamiae species requiritur copula carnalis cum pluribus (sine qua matrimonium nullum aptum est significare illam Christi cum Ecclesia conjunctionem, adeoque nec pati dictum significationis defectum. Pirh. ad tit. de bigam. non ord. n. 1. nec consequenter inducere irregularitatem. Sanch. de matr. d. 83. num. 4.) eaque perfecta per commixtionem corporum, seu immisionem seminis (per quam solam consummatur matrimonium, ac demum vir & mulier fiunt una caro. Sanch. loc. cit. num. 6.) ita ut sine hac perfectione copula in foro conscientiae non inducatur bigamia, aut irregularitas; secus ac in foro externo propter perfectè copulae præsumptionem. Zoëf. ad eund. tit. n. 3. citans Sanch. loc. cit. & Avilam de Cens. p. 7. d. 8. dub. 1. Requiritur secundo ut plures cognoverit uxores; ex eo enim, quòd plures habuerit & cognoverit concubinas sive ante, sive in, sive post matrimonium, non contrahitur bigamia; ejusque irregularitas, *c. quia circa. de big.* cum tale matrimonium adhuc sit maritalis conjunctio unius viri cum unica ab alio non assumpta, & divisio quidem carnis in plures, sed non affectu maritali, adeoque non patitur defectum memoratæ significationis; per fornicariam verò conjunctionem significari non possit conjunctio Christi cum Ecclesia, adeoque in hac locum habere nequeat defectus ille significationis. Pirh. num. 4. citans Sanch. l. 7. de matrim. d. 83. num. 3. Nec obstat, quòd concubinitus sit signum majoris incontinentiae; cum adæquata & primaria ratio, cur bigamus sit irregularis, & removeatur ab Ordinibus non sit incontinentia, sed defectus, quem patitur in significatione sacramentali matrimonium secundum. AA. idem cum communi. Quamvis etiam matrimonium initum cum pluribus, quatenus inducit vinculum indissolubile, & statum perpetuum, sit signum incontinentiae magis diuturnae, firmitusque inhaerentis. Vivian. in ratione juris Pontif. ex D. Thoma.

P. Leuren. Fori Benef. Tom. 1.

Questio 353. Quid sit, & quot modis contrahatur bigamia interpretativa?

1. Respondeo: est ea, quæ per juris interpretationem & fictionem censetur talis, etsi ipsa non sit reiteratio matrimonii. Pirh. num. 8. Contrahitur quatuor modis. Primò dum quis in uxorem ducit, & cognoscit viduam à priore viro suo cognitam, (secus si ducat à priore viro incognitam, vel alteram post priorem à se incognitam. sumitur ex *c. debitum. de bigam. non ord.*) aut etiam non viduam, prius tamen corruptam ab alio (secus si ducat à se tantum extra matrimonium cognitam. *cir. c. debitum. Sanch. loc. cit. num. 14. cum mulier talis non dividerit carnem in plures; quin & matrimonium cum illa retrahatur, seu fingatur initum tempore, quo deflorata fuit, adeoque talis per jurisdictionem censetur virgo. Sanch. loc. cit. & textus *c. unici. de cler. conjug. in 6.* Requires ad evitandam bigamiam, ut ducta in uxorem sit virgo, in dicto sensu solum id requirat, nimirum ut non sit corrupta ab alio. Gloss. in *cir. c. debitum. v. divisit. Pirh. num. 11. c. maritum. d. 33. c. curandum. v. precipimus. c. si quis viduam. 13. & 15. d. 34. censetur enim talis divisisse carnem suam in plures ex eo, quòd per copulam maritalem fiat una caro cum ea, quæ verè carnem suam divisit in plures. Sanch. loc. cit. d. 84. n. 1. apud Pirh. num. 8. Tenetque id ipsum, etiam si vir ignoraverit esse viduam, vel ab alio corruptam; aut etiam mulier per vim fuerit corrupta: quia, ut dictum aliquoties, irregularitas bigamiae non oritur ex culpa vel infamia personæ, sed ex defectu significationis sacramenti matrimonii. Sanch. loc. cit. num. 15. Pirh. num. 10. Porro cur potius incurratur hæc bigamia interpretativa ab eo, qui ducit corruptam, quam ab eo, qui corruptus cum pluribus sine affectu maritali ducit virginem. Vide Suar. de Cens. d. 49. f. 3. num. 9. Sanch. loc. cit. Pirh. num. 13.**

2. Secundo, dum quis, quam duxit virginem, postquam adulterata est, cognoscit carnaliter. *c. si cuius. d. 34.* etiam si ignoravit fuisse adulteratam, aut vi oppressam ab adultero. Sanch. loc. cit. num. 17. Pirh. num. 14. cum communi.

3. Tertio, dum Clericus post primam uxorem, quã duxit virginem, sacros Ordines suscepit, & dein aliam duxit invalidè, & affectu maritali cognovit; Etsi enim talis bigamus non sit reipsa (cum enim secundum illud matrimonium nullum sit, adeoque nec sacramentum, non potuit pati defectum significationis sacramenti) habendus tamen est quasi bigamus, & est irregularis propter affectum intentionis cum opere subsequuto; quia nimirum, quantum in ipso fuit, voluntariè secundum matrimonium contraxit, & consummavit. *c. nuper. de bigam. non ord.* Licet autem in hoc casu expressè solum de Clericis in sacris constitutis sit sermo, extenditur tamen idem etiam ad Clericos in minoribus tantum constitutos, quin & ad laicos, ut & hi interpretativè sint bigami, & hinc irregulares dum duo contraxerunt matrimonia, unum de jure seu validè, alterum de facto seu attentatum, hoc est invalidè (sive primum fuerit invalidum, & secundum validum; sive primum validum, & secundum invalidum. Pirh. num. 16. citans Avil. d. 8. dub. 1. not. 2.) Sanch. loc. cit. num. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 6. num. 5. Pirh. loc. cit. cum communi. Licet enim aliàs non incurratur irregularitas, nisi in casibus in jure expressis, hic tamen casus satis

L 3

intel-

Intelligitur expressus cit. *c. nuper*, utpote generali ratione ibi expressa cadente quoque in laicos. Fagn. in *c. ult. de bigam. non ord. n. 44.* Pirh. loc. cit. contra Laym. loc. cit. *c. 6. num. 5.* & in *c. nuper. n. 4.* eò quòd constitutio illa *c. nuper.* facta sit in odium talium, Clericorum constitutorum in sacris, idè que strictè interpretationis. Qui tamen etiam fateretur, in praxi tales, etiam laicos, habendos esse pro bigamis & irregularibus, eò quòd licet irregularitates aliquæ, & censura jure scripto expressa non sint, per diuturnam tamen universalis Ecclesiæ consuetudinem, præsertim accedente auctoritate, & consensu DD. introduci possint.

4. Quarto dum quis duo contraxit matrimonium de facto, hoc est ambo invalida propter eandem rationem. Sanch. loc. cit. Suar. loc. cit. *f. 2. num. 11.* Navar. in *man. c. 27. num. 295.* quantum enim est ex parte & intentione, talis utrumque matrimonium contraxit, adeòque quantum est ex parte talis, significatio sacramenti deficit in secundo. Pirh. num. 17. Præter hos modos incurri bigamiam interpretativam vult Suar. loc. cit. *sect. 3. n. 3.* dum quis semel tantum matrimonium contraxit invalidè cum vidua vel corrupta ab alio. Idem sentire videtur Fagn. ad *c. ult. de bigam. n. 40.* & seq. dum tenet Clericum constitutum in sacris (idem extendit ad laicum impeditum impedimento dirimente) adeòque invalidè contrahentem cum vidua, vel alia prius corrupta ab alio, potius incurere bigamiam interpretativam, quam similitudinariam, ex eo, quòd non ob defectum significationis sacramenti, adeòque non propterea, quòd ad similitudinem veri bigami celebravit duplex matrimonium, unum spirituale cum Christo per votum continentia, alterum carnale, ut cum Navar. volunt alii, sed propter affectum intentionis, quæ quantum est de se contraxit cum vidua vel corrupta matrimonium, subsequente copulâ, incurrit irregularitatem. Contrarium sentientibus Sanch. loc. cit. Avila loc. cit. *dub. 1. §. sequitur secundo. &c.* eò quòd id nullo jure expressum sit, uti & propterea plures alia bigamiam interpretativam species, quas aliqui afferunt, saltem in praxi tenendæ & observandæ non sunt. Pirh. n. 18. vide Laym. ad *c. nuper. num. 4.* De cætero tamen modo quarto & tertio non contrahitur interpretativa bigamia, dum utrumque matrimonium, vel in priori casu unum invalidum contrahitur bonâ fide, seu cum justa ignorantia impedimenti dirimentis, eò quòd hæc duæ species bigamiam non ob defectum significationis sacramentalis, sed ob delictum incurrantur. Sanch. loc. cit. *num. 6.* quem sequitur Pirh. loc. cit. contra Suar. loc. cit. *num. 8.* satis probabiliter sentientem contrarium, eò quòd velit incurri in his casibus bigamiam, non quidem ob culpam, sed propter publicum signum incontinentia, vel ob similitudinem defectus significationis sacramenti. Item non incurruntur hæc species bigamiam, dum alterum matrimonium contrahitur fide, seu absque consensu, eò quòd deficiente hoc consensu, copula dein (quod tamen requiritur ad bigamiam. Arg. *c. nuper.*) non habeatur affectu maritali. Avila loc. cit. *dub. 1. §. 2.* apud Pirh. contra Suar. num. 10. qui putat sufficere exteriorem illum consensum, qui nunquam deficit.

Questio 354. Quid sit bigamia similitudinaria?

R Espondeo: ea est, dum Clericus in sacris constitutus, vel etiam religionem professus cum unica virgine invalidè contrahit matrimonium secutâ copulâ. *c. 1. & 2. qui Clerici v. roventes matrim. celeb. possint. c. sane. de Cler. conjug. & c. quot. 27. q. 1.* Ratione hæc similitudinaria in hoc consistente, quòd astricto voto soleoni castitatis emisso in professione, vel susceptione Ordinis, censetur similitudinario, seu spirituali quodam matrimonio cum Christo & Ecclesia conjunctus, adeòque si postea invalidè ducat aliam licet virginem propter affectum ad alias nuptias cum secuto opere carnali, & vel hinc propter similitudinem quandam cum vero bigamo habeatur irregularis, quidquid sit de nomine, utrum hæc irregularitas in SS. Canonibus expressa vocanda sit bigamia similitudinaria ob dictam similitudinem cum vera, ut vult Sanch. loc. cit. *d. 85. num. 5.* live non; eò quòd dum ea irregularitas exprimitur in jure, nulla fiat mentio bigamiam, ut vult Laym. cit. *c. 6. n. 6.*

Questio 355. An ergo bigami tam interpretative & similitudinariè, quam vere tales sint ineligibiles & impropromovibiles?

R Espondeo affirmativè: sunt enim irregulares, & prohibentur suscipere Ordines, & in susceptionis ministrare. *c. 2. & seq. d. 26. cap. præcipimus. & seq. d. 34. c. unico. de bigamis. in 6to.* Vide Laym. cit. *c. 6.* Suar. de *Cens. d. 49. f. 5. nu. 3.* Intelligendum id ipsum etiam de Clericatu, ita ut Clerici fieri nequeant. *c. si quis viduam. d. 50.* Laym. ad *c. 1. de bigam. num. 3.* Quia & bigami (non tantum veri, sed & interpretativè tales, etiam citra extensionem textus, cum & de iis agatur cit. *c. quisquis. Zoel. de bigam. n. 15.* Pirh. num. 23. Suar. loc. cit. *num. 5.* ubi tamen addit in materia odiosa contrariam opinionem, quæ favorabilior est, practicè servari posse, maxime, quoad penam privationis omnis privilegii clericalis, quæ extendi non debeat ad bigamos latè & improprie tales, & ita tenet Fagn. in *c. ult. de big. num. 22. & seq.*) hoc ipso, seu ipso facto, nullâ consuetudine contrariâ obstante, carent omni privilegio clericali. *c. quisquis. d. 84. & c. unico. de big. in 6to.* ita ut tonsuram, & habitum clericalem deferre prohibeantur sub anathemate (intellige sententiæ non latæ, sed ferendæ, Pirh. num. 23.) sintque subiecti jurisdictioni fori secularis, & immunes ab excommunicatione eos percutientes. cit. *c. quisquis. & c. unico.* Gl. *ibid. v. omni privilegio.* Quod tamen locum habet tantum in Clericis politis in minoribus tantum cit. Gloss. Clerici enim in sacris constituti, donec degradentur, non privantur clericali privilegio, sed gaudent habitu & tonsurâ, privilegio fori & canonis, idque ob reverentiam SS. Ordinum. Zoel. loc. cit. Suar. loc. cit. *num. 7.* Neque etiam per bigamiam similitudinariam amittuntur privilegia clericalia, etiam respectu Clericorum constitutorum tantum in minoribus. Suar. loc. cit.

Pirh. num. 24.

* * *

Questio

Quaestio 356. Num Papa dispensare possit in omni bigamia, quoad ordines & dignitates?

Respondeo affirmative: potest enim Papa dispensare in omni jure Ecclesiastico, etiam ab Apostolis auctoritate solum humanam constituto. *c. proposuit. de concess. praeb.* jam autem ista irregularitas, & inhabilitas ad Ordines annexa bigamia non est de jure naturali, aut divino; Apostolus enim *1. ad Timoth. 3.* non auctoritate divinam, tanquam Apostolus promulgando jus divinum, sed tantum tanquam Episcopus, & pastor Ecclesiae condendo legem Ecclesiasticam statuit, ut non creentur Episcopi (quo nomine comprehenduntur quoque ibi presbyteri & Diaconi. *Pirh. n. 27.* cum communi.) nisi Monogami, seu unius uxoris viri *Sanch. de mar. d. 86. n. 6.* dum autem *c. 2. de big.* dicitur: non licet contra Apostolum cum bigamis dispensare, ut promoveri possint ad Ordines: non impossibilitas, sed tantum difficultas hujus dispensationis innuitur, ita ut raro, & non nisi ex gravissima causa liceat dispensare contra hanc Apostolicam, & in tota Ecclesia receptam traditionem. *Suar. de cens. d. 49. s. 6. n. 6.* Quamvis quoad Ordines minores cum bigamo facilius dispensari possit, & solear. *Pirh. loc. cit.* Nec obstat, Papam supplere non posse defectum significationis sacramentalis, ea enim suppletio, vel etiam significatio necessaria non est, sed sufficit tolli irregularitatem ex hoc defectu ortam. *Zoëf. de bigam. nu. 16.* cum communi.

Quaestio 357. An idem possit Episcopus?

1. Respondeo: Episcopum cum bigamis veris & interpretativis dispensare non posse quoad Ordines sacros. *c. 2. de big. Gl. ibid. v. dispensare.* cum communi, Sed neque quoad minores aut primam tonsuram, vel beneficium simplex. *Nav. cit. c. 27. n. 197.* *Suar. loc. cit. n. 4.* *Garc. de benef. n. 7. c. 6. n. 5.* *Laym. cit. c. 6. num. 7. & in c. 2. de big. Barb. alleg. 49. n. 25.* *Pialec. in praxi. p. 1. c. 1. n. 10.* *Pass. c. 27. nu. 66.* *Dian. p. 4. tr. 2. resol. 62.* & alii apud *Fagn. in cit. c. 2. nu. 29.* contra *D. Thom. in 4. dist. 27. q. 3. a. 3.* *Sylv. q. 6. v. bigamia.* *Sanch. cit. d. 86. n. 11.* *Avil. de cens. d. 8. dub. 4. concl. 3.* *Azor. p. 2. l. 5. c. 20. q. 2.* *Sayr. l. 6. c. 6. num. 11.* *Mirand.* & plures alios apud *Pass.* quorum sententiam *Pass.* dicit eo tempore, quo scripsit *S. Th.* fuisse communem, veram & certam, etiam quoad subdiaconatum, eo quod istunc necdum inter Ordines sacros numeraretur. Adhuc probabilem causet *Suar. n. 5.* & in praxi servare posse, ubi usu recepta. Veram probatur responsio ex *c. confidat. d. 50.* ubi prohibetur, ne quisquam Pontificum, seu Episcoporum bigamos applicet divinis ministeriis servituros. Sed neque jure communi Episcopus dispensare potest in decreto Concilii Generalis, vel juris Pontificii, nisi in casibus jure expressis, bigamos autem excludendos esse ab omnibus Ordinibus etiam minoribus, & clericatu, si non lege Apostolica, saltem in Concilio Niceno decretum est, ut refertur *c. cognoscamus dist. 34.* Neque ullibi in jure reperitur concessum Episcopis, ut possint cum bigamis dispensare quoad Ordines minores, vel Clericatum. Et detur id concessum à Martino V. *vi c. lector. dist. 34.* ut volunt adversarii (cum tamen dictum *c.* non sit Martini V. ut à Grariano inscribitur, sed Martini Braccarenis Archiep. ut ostendit

Suar. loc. cit.) fuisseque (ut ex illo textu colligi videtur) consuetudinem altquarum Ecclesiarum, ut Clerici, qui viduam uxorem duxerunt, in Clero permittentur, imò postulante necessitate ad subdiaconatum, non tamen ultra promoverentur; detur id inquam; huic consuetudini, & concessioni satis derogatum est per posteriores Canones. *c. ult. c. 2. & c. nuper. de big. in 6to. Fagn. in cit. c. 2. num. 33. & seq. & per Trid. sess. 23. c. 17.* prohibens tales Clericos ministrare ex officio, & vi Ordinis in minoribus ordinibus. *Laym. cit. c. 6. n. 7.* (unde nec Episcopum posse cum bigamo dispensare, ut in susceptis Ordinibus minoribus ministrer, etiam mortuam uxore, cum *Suar. tenet Pass. n. 67. Barb. de off. Episcopi. alleg. 49. n. 25.* & alii, contra *Nav. Valent. Rodriq. & c. apud Pass.*) sacra item Congregatio habita 30. Junii 1589. declarante, & Sixto V. approbante, ut referunt *Garc. Barb. Dian. loc. cit.* Episcopum non tantum non posse dispensare cum bigamo, ut possit accipere primam tonsuram, & beneficium simplex, sed in poenam suspendendum à collatione Ordinum, & promotum ab executione eorundem; imò huic fructus non fecisse suos. Tenentque haec ipsa juxta *Fagn. ad c. 2. de bigam. non ord. num. 40. & 41.* etiam, dum de cetero adest justa causa dispensandi (qualis in omni dispensatione in lege Superioris adest) v. g. Ecclesiae utilitas, vel necessitas ob ministrorum penuriam, & facilis sit ad Pontificem accessus; contrarium sentientibus in hoc casu *Sanch. cit. d. 86. n. 14.* & *Barb. alleg. 49. n. 25.* apud *Pirh. n. 31.* illis consentientem, dum causa valde gravis, & Pontifex adiri non potest. Tenent item juxta *Suar. loc. cit. n. 9.* *Turrecrem. in c. lector. d. 34.* *Zoëf. de big. n. 19.* *Pass. loc. cit. n. 68.* *Dian. loc. cit.* in bigamia interpretativa confurgente ex delicto v. g. ex duplici matrimonio invalido, vel uno valido & altero invalido (etiam si delictum occultum sit, eo quod licet *Trident. sess. 24. c. 6.* concesserit Episcopis facultatem dispensandi in omni irregularitate proveniente ex delicto occulto, excepto homicidio, intelligi tamen possit *Trid.* de iis irregularitatibus, quae ex genere suo sunt ex delicto, non verò ex bigamia, quae per se est ex significatione, & quatenus ex delicto est, per jura equiparatur ei, quae est ex delicto. *Pass. n. 68.*) contrarium sentientibus *Barb. loc. cit.* *Sanch. loc. cit. nu. 12.* *Præp. pol. & alii apud Pass.*

2. Respondeo secundò: potest tamen Episcopus etiam quoad Ordines majores dispensare cum bigamo similitudinario (etiam religioso. *Suar. loc. cit. n. 7.* *Sanch. n. 22.* *Laym. cit. c. 6. num. 6.* *Pirh. num. 31.*) modò hic poenitentiam egerit, & laudabilem vitam duxerit. sumitur ex *c. 1. & c. sane. de cler. conjug. Gl. ibid. praesertim, si religionem ingredi velit. c. 2. vir. eod. junctis Gl. v. castitatem;* non enim haec irregularitas tollitur per ingressum vel professionem religionis. *Suar. loc. cit. n. 16.* dispensare tamen nequit cum Clerico saeculari post susceptos sacros ordines, vel cum religioso ducente invalidè & cognoscente viduam; sive dicatur haec bigamia interpretativa, sive ad similitudinariam revocetur; quia talis dicitur irregularitatem contrahere indispensabilem.

c. fin. de big. non ord. Sanch. loc. cit.

n. 20. Suar. cit. c.

6. n. 7.

Quaestio 358. Num Praelati religiosi dispensare possint cum suis subditis regularibus in bigamia?

Respondeo: nequidem quoad Ordines minores, id eos posse in bigamia vera & interpretativa, etiam si exempti sint, & aliis privilegiatis; nullibi enim in jure reperitur talis illis concessa facultas. Quin & in privilegiis mendicantium ordinariè excipitur bigamia. Barb. loc. cit. n. 28. Tamb. de jure. Abb. to. 2. d. 17. q. 3. num. 2. Dian. loc. cit. resol. 63. Pass. n. 77. Mirand. to. 2. q. 8. a. 14. Sigism. à Bon. de elect. dub. 68. p. 2. Ubi etiam monet, quòd licet non esset improbabile apud aliquos, posse id Praelatos regulares quoad Ordines, improbabile tamen esse id eos posse quoad dignitates. idem tenet Pass. loc. cit. De cetero ii, qui quasi Episcopalem jurisdictionem in suos subditos regulares habent, ut Generales, Provinciales, Abbates, Priores exempti &c. dispensare cum suis possunt in bigamia similitudinaria. Suar. loc. cit. n. 16. cum Praelati regulares possint cum suo subdito dispensare tantum, quantum Episcopus cum suo. Pass. n. 71. ubi etiam ait, non posse regularem exemptum, etiam de licentia suorum Superiorum, se subicere Episcopo pro petenda hac dispensatione, malèque facturum superiorem, si talem ei licentiam concederet, nisi forte esset gravis necessitas, & Superior adiri nequiret. Porro quæ dicta hucusque de dispensatione cum bigamis, obtinent, etiam si sint trigami, vel etiam quatuor, aut plura matrimonia contraxerint, cum sit eadem irregularitas. Sanch. loc. cit. n. ult. Navar. consil. 2. de bigam.

Quaestio 359. Num servi seu mancipia, antequam libertate donati, sint eligibiles, vel alià viâ promovibiles ad beneficia Ecclesiastica?

Respondeo: negativè, nequeunt enim promoveri ad Ordines, etiam minores & primam tonsuram. c. 1. & c. consultuit. de servis non ord. idque tum ob dignitatem clericalem, & vilitatem servilem. c. generalis. & c. admittuntur. d. 54. tum quia, cum per Ordinis susceptionem homo divinis officiis mancipetur, debet esse sui juris, ut liberè possit Ecclesia ministerio vacare. cit. c. 1. Porro ut quis promoveri possit ad Ordines, sufficit esse libertinum, hoc est ex justa servitute manu missum, & non requiritur ut sit ingenuus, hoc est liber natus. Pirh. de servis non ord. n. 1. cum communi.

Quaestio 360. Quid, si ergo servus non donatus libertate ad Ordines tamen jam pervenerit?

1. Respondeo primò: si sciente & non contradicente Domino initiatus est ordinibus, vel etiam solà tonsurà, hoc ipso fit liber. c. si servus. d. 54. Gl. & Abb. in c. 2. de servis non ord. Suar. de cons. d. ult. s. 3. n. 5.

2. Respondeo secundò: si ignorante Domino ordinatus fuit tantum minoribus, manet servus, & Dominus eum vindicare potest. c. de servorum. t. eod. Suar. loc. cit. n. 10. intelligiturque regula juris. 51. in 6to. quòd semel Deo dicatum est, non est ad usus humanos ulterius transferendum: de re inanimata tantum, utpote cujus consecratio est merè materialis, & in superficie, & ideo à manu pro-

fana tractari non debet, quaque aliàs facile compensari potest, & in qua dolus locum non habet; servi verò consecratio per Ordines minores est valde imperfecta, & ei fraus, dum sine consensu domini permittit se ordinari, patrocinari non debet. Gl. in c. 2. d. 54. Host. in sum. n. 7. de servis non ord. Suar. loc. cit.

3. Respondeo tertio: si ignorante vel contradicente Domino suscepit diaconatum (idem dic de subdiaconatu, utpote qui hodie dum inter sacros quoque ordines numeratur. Suar. loc. cit. n. 13.) ab Episcopo sciente illum servum esse, servus efficitur liber; Episcopus autem (vel si is servum ignoravit, qui testimonium perhibuit, & supplicavit, ut ordinaretur) tenetur Domino duos servos à què bonos vel duplum pretium solvere. c. si servus. de serv. non ord. Suar. loc. cit. Si verò tam Episcopus quàm praesentans jusse ignorarunt, illum esse servum, & ipse à nullo inductus ordinatus sit, debet Domino dare similem servum, vel ex proprio peculio pretio oblato se redimere; vel si neutrum praestare potest reddendus est Domino, & is intra annum eum ad servitutem revocare potest, quod si fecerit, servus manet privatus usu Ordinum, & Clericali privilegio fori. c. ex antiquis. d. 54. juncta Gl. nec licet ei habitum aut tonsuram clericalem deferre. Tol. in sum. Cas. l. 1. c. 59. num. 10. apud Pirh. n. 7. non tamen privatur privilegio Canonis; ita ut sine sacrilegio (etiam à Domino, quod tamen negat Turrecem. in c. nulli. d. 54.) verberari non possit. Gl. in cit. c. nulli. Sayr. de cens. l. 6. c. 14. num. 5. Pirh. loc. cit. Quòd si dominus per annum, postquam scivit servum esse ordinatum, dissimulet, censetur eum plenà libertate donare. Arg. c. si servus. Suar. loc. cit. Pirh. n. 4.

4. Respondeo quarto: si ignorante aut invito domino ordinatus est sacerdos, non potest iterum in servitutem revocari, etiam si domino integre satisfacere nequeat, sed cogitur solum amittere peculium suum quoad usum illius. cit. c. ex antiquis. Pirh. n. 6. si verò peculium nullum habeat, tenetur domino, si id exigat, servire in officiis spiritualibus. c. frequens. d. 54. etiam si id non fiat per modum compensationis, cum res temporalis per spirituales redimi vel commutari nequeat. Suar. loc. cit.

Quaestio 361. Quinam praeerea ob defectum plenae libertatis prohibeantur ordinari?

1. Respondeo primò: liberti, nisi fuerint directe & sine retentione obsequii personalis manu missi, ne quando illorum domini voluerint (quod tamen facere non possunt, nisi probatà causà ingratitudinis. c. ult. 15. q. 7. Gl. in c. quicumque. d. 54.) ex Clericis fiant servi. ibid. cum promovendi ad Ordines ab omni jugo dominico debeant esse liberi. c. si quis. d. 54.

2. Secundò: originarii vel servi adscriptitii, si personaliter ratione personalium obsequiorum domino obligati sint, ita ut ab eo, nisi gratis, vel persoluto pretio discedere nequeant. c. admittuntur. d. 54. juncta Gl. marg. vide Laym. Theologia Moral. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 8. n. 2.

Quaestio 362. Quis in hoc impedimento servitutis, sive irregularitatis ob defectum plenae libertatis dispensare possit?

Respondeo: solus Papa, quia haec irregularitates jure communi Canonico sunt constituta. Laym. loc. cit. & ex eo Pirh. n. 9.